

Perevägivald rääkides öeldakse seal olevat kaks osapoolt - mees ja naine. Tihti on aga seal ka kolmas osapool - laps vägivald tunnistajana. Peres, kus valitseb vägivald, ei suuda tavaliselt kumbki pool teadvustada endale seda, millise psüühilise trauma tekitab olukord lapsele. Kuigi vägivald ei pruugi olla üldse lapse vastu suunatud, kannatavad nad vägivald nägemisest ja olukorra endale teadvustamisest tulenevate vaimsete tagajärgede all. Vanemad aga arvavad, et kuna laps ei kannata otsese vägivald all, siis see ka ei puutu temasse.

Lapsed on alati teadlikud perevägivald. Nad ärkavad öösiti tülid peale, kuigi vanemate meelest nad magavad.

Lapsed võivad mitte aru saada tüli põhjustest, kuid nad saavad tundetasi aru, et midagi halba on juhtumas. Nad näevad ja kuulevad, kuidas isa alavääristab, alistab ja alandab ema. Lapsed kardavad tihti, et nende ema võib surra.

Paljud lapsed püüavad oma ema kaitsta ja võtta olukorra eest vastutuse enda kanda. Nad tunnevad süütunnet, rõhutust ja võimetust, kui vägivald jätkub. Nad võivad tunda süütunnet ka seetõttu, et kõigest hoolimata armastavad oma vägivaldset isa.

• Perevägivald mõjud lastele

Vägivald tunnistajaks olemine võib tekitada lapsele posttraumaatilise stressi reaktsiooni, mille nähud võib jagada kolme rühma:

1. Traumaatilise sündmuse taaskogemine : mälestused juhtunust tulevad vägisi meelde, laps näeb painajaid, tal võivad esineda erinevad valud, näiteks pea- ja kõhuvalu.
2. Püüd vältida traumasse puutuvaid asju: lapsele võib olla raske meenutada vägivald olukorda puutuvaid asjaolusid, ta ei taha juhtunust rääkida, tundereaktsioonid võivad puududa.
3. Stressiseisundi väljakujunemine: laps on apaatne, tal on õppimisraskusi, ta ärritub kergesti, on hirmul ja ettevaatlik, uinumine võib olla häiritud ja ta võib öösiti ärgata, tal võib esineda masendus ja agressiivsus. Eriti võivad pojad võtta omaks isa käitumise ja hakata ise kasutama vägivald teiste vastu.

Imikuealistel võib stressireaktsioon väljenduda liikumatusena, apaatsusena, une- ja söömishäiretena ning füüsilise arengu peetusena.

Mänguealiste häired võivad olla apaatsus, agressiivsus, masendus, süütunde tajumine, sarnaste korduvate mängude mängimine, kramplik klammerdumine täiskasvanute külge.

Teismeliste käitumine võib muutuda nii raevuks ja kättemaksuiahaks vägivaldseja suhtes kui ka põlguseks ema vastu, et see end ise ei kaitse.

Mõni reageerib endassetõmbumisega, masendushoogudel võib esineda enesetapumõtteid.

Ärevustunne võib takistada koolis edasijõudmist, nad võivad käituda agressiivselt ja neil võib esineda suhtlemisraskusi.

Kui perevägivald on olnud pikaajaline, võib lapse elu keskenduda vägivald olukorra ennetamisele ja sellest olukorrast väljatulekule. Jõudu enamaks lihtsalt ei jätku.

Laps võib ka õppida, et vägivald on probleemide lahendamiseks sobilik vahend - poisid võivad õppida lööma ja tüdrukud alistuma, sest see on ainuke peremudel, mida nad näinud on.

- **Lapse abistamine**

Perevägivald teemal on vajalik lastega rääkida, kuna lapsed süüdistavad selles tihti ennast. Lastel on ka hirmutavaid mälestusi juhtunust.

Enamasti on rasketel perevägivald juhtumitel vajalik abi väljastpoolt (lastekaitsjad, psühholoogid, turvakodu). Naine, kes peaks tegema kõik, et tema lapse elu oleks turvaline, on antud olukorras nii oma hirmudes ja üleelamistes kinni, et ei suuda kaitsta last. Ta eitab sisemiselt perevägivald probleemi ja ei aita lapsel mõista traumeerivaid sündmusi.

Hea kontaktivõimega laps võib ka ise leida täiskasvanu, kes tundub talle turvaline ja kes võib aidata.

Lapsele on tähtis, et ta võib loota kellelegi (näiteks õpetaja, vanavanemad, naabrid), kellelt saada hoolivust ja tähelepanu. See võib olla lapse pääsetee.

Lapse abistamine on väga oluline vägivaldtsükli peatamiseks.